

ASV koledžu un universitāšu sporta stipendijas Latvijas studentiem: rokasgrāmata

Dr. Barijs Movels (*Barry Mowell*) – Latvijas goda konsuls Floridā, ASV

Rokasgrāmata nodrošina vispārēju informāciju par sporta stipendiju iegūšanas iespējām ASV koledžās un universitātēs Latvijas studentiem.

Šajā rokasgrāmatā iekļautā informācija nav visaptveroša un nevar tikt uzskatīta par juridisku padomu vai tikt izmantota kā vienīgais informācijas avots ASV izglītības iestāžu sporta stipendiju sistēmas apgūšanai. Rokasgrāmata sniedz informāciju par dažādiem pamatjautājumiem saistībā ar studentu atlases procesu sporta programmām ASV izglītības iestādēs un var tikt izmantota kā pamatinformācijas avots, iepazīstoties ar pieejamajām stipendiju iespējām.

Daudzi Latvijas studenti jau ir saņēmuši sporta stipendijas mācībām ASV (tostarp arī pilna seguma stipendijas). Ceram, ka apkopotā informācija un ieteikumi kā iegūt nepieciešamo papildinformāciju, komunicēt ar treneriem un pieteikties stipendijām, palīdzēs arī citiem Latvijas studentiem, kuri vēlas iegūt augstāko izglītību ASV, izmantojot savus sportisko sasniegumus.

Ir jāapzinās, ka **noteikumi, kas regulē ASV studentu sportu un izglītības iestāžu studentu atlases procesu var būt sarežģīti un ievērojami atšķirties atkarībā no pārvaldes institūcijas, sporta divīzijas vai štata, kā arī tie laika gaitā var mainīties.** Ar specifiskiem jautājumiem par minētajiem noteikumiem un studentu atlases procesu jāvēršas atbilstošajā sporta pārvaldes asociācijā vai arī pie interesējošā sporta veida trenera vai sporta programmas vadītāja.

ASV vēstniecība Latvijā un Latvijas vēstniecība ASV nenodarbojas ar informācijas sniegšanu par sporta stipendiju programmām. Tomēr ASV vēstniecībā Rīgā var vērsties pēc palīdzības studenta vīzas saņemšanai.

Sporta sacensību veidi ASV studentiem sportistiem

Starptautiskajiem studentiem sportistiem ir ļoti būtiski pārzināt dažādos sporta veidus un to programmas, kas ir pieejamas ASV koledžās un universitātēs. Pastāv trīs atšķirīgi studentu sporta programmu līmeņi: vietējas nozīmes sporta veidi, klubu sports un starpskolu sports.

Vietējas nozīmes sporta programmas parasti tiek piedāvātas studentu ikdienas nodarbību ietvaros. Tās nodrošina iespēju studentiem, nodarboties ar kādu sporta veidu vaļasprieka līmenī to brīvajā laikā. Vietējas nozīmes sporta programmās nav pieejamas stipendijas vai kādi citi finansiāla atbalsta veidi to dalībniekiem.

Kluba sporta programmas ir nedaudz formālākas, tomēr arī šis virziens tiek uztverts galvenokārt kā brīvā laika pavadīšanas iespēja. Arī klubu sporta programmas nepiedāvā stipendijas vai cita veida finansiālu atbalstu to dalībniekiem.

Starpskolu sporta programmas ir oficiāli apstiprinātas attiecīgajās izglītības iestādēs un to sporta pārvaldēs. Piemēram, koledžas vai universitātes oficiālā komanda, kura sacenšas ar citu izglītības iestāžu oficiālajām komandām formālās sacensībās. Šīs programmas parasti vismaz dažiem tajās iesaistītajiem studentiem piedāvā iespēju saņemt sporta stipendijas un/vai cita veida finanšu atbalstu

Īsumā: ārvalstu studentiem, kuri meklē iespējas studēt ASV, izmantojot sporta stipendijas, ir jākoncentrē sava uzmanība uz starpskolu sporta disciplīnām.

Pārskats par sporta organizēšanu ASV augstākās izglītības sistēmā

Ar vairāk nekā 1000 dalīb institūcijām un gandrīz 400 000 studentiem sportistiem, kuri ik gadu sacenšas visdažādākajās sporta disciplīnās, Nacionālā koledžu sporta asociācija (*National Collegiate Athletic Association* - NCAA, www.ncaa.org) ir vadošā organizācija koledžu un universitāšu sportā ASV. Vairums lielāko ASV augstākās izglītības iestāžu ir NCAA biedri un šī organizācija ir galvenā pārvaldes institūcija, kas nosaka noteikumus stipendiju programmām un citām ar sportu saistītām jomām, kuri jāievēro visiem dalībniekiem.

NCAA rokasgrāmata koledžu studentiem sportistiem (*NCAA Guide for the College-Bound Student Athlete*) ir lielisks resurss, kurā gūt pamatinformāciju par iespējām mācīties ASV. Šo rokasgrāmatu var bez maksas lejupielādēt NCAA interneta vietnē.

NCAA dalīb institūcijas tiek iedalītas 3 kategorijās:

NCAA pirmā divīzija – nozīmīgākās augstākās izglītības iestādes ar lielākajiem sporta programmu budžetiem un plašāko akadēmisko, kā arī citu programmu klāstu.

Piemēri: Floridas universitāte (*University of Florida*, www.florida.edu); Floridas štata universitāte (*Florida State University*, www.fsu.edu); Dienvidfloridas universitāte (*University of South Florida*, www.usf.edu).

- Augstākais konkurences līmenis ASV koledžu un universitāšu sportā.
- 346 biedri, kas iedalīti 12 pirmās divīzijas konferencēs.

Piemērs: Dienvidaustrumu konference (*Southeastern Conference*, www.secdigitalnetwork.com).

- Vidēji katra augstākās izglītības iestāde uztur 20 dažādas sporta komandas un katrai iestādei ir pienākums uzturēt vismaz 14 komandas (vismaz 6 vīriešu un 8 sieviešu komandas).

NCAA otrā divīzija – mazākas augstākās izglītības iestādes ar mazāku sporta programmu skaitu un mazākiem sporta budžetiem nekā pirmajā divīzijā (visbiežāk reģionālās universitātes un privātās izglītības iestādes, kas neierindojas starp augstākā līmeņa skolām).

Piemēri: Novas dienvidaustrumu universitāte (*Nova Southeastern University*, www.nova.edu), Tampas universitāte (*University of Tampa*, www.ut.edu).

- 282 biedri, kas iedalīti 25 otrās divīzijas konferencēs.
Piemērs: "Sunshine State" konference (*Sunshine State Conference*, www.sunshinestateconference.com).
- Katrai augstākās izglītības iestādei jāuztur vismaz 10 dažādas sporta komandas.
- Parasti nodrošina mazāk sporta stipendijas nekā pirmās divīzijas izglītības iestādes.

NCAA trešā divīzija – mazākās NCAA koledžas un universitātes ar nelieliem sporta budžetiem un bieži vien ar šaurāku akadēmisko programmu klāstu (visbiežāk nelielas privātas liberālās mākslas augstskolas).

Piemēri: Metodistu universitāte (*Methodist University*, www.methodist.edu); Berija koledža (*Berry College* www.berry.edu).

- 449 biedri, kas iedalīti 23 trešās divīzijas konferencēs.

Piemēram: Vidusatlantijas konference (Middle Atlantic Conference, www.gomacsports.com).

- Trešās divīzijas izglītības iestādes tiešā veidā nepiedāvā tradicionālās sporta stipendijas, tomēr daudzās no tām ir pieejamas akadēmiskās un maznodrošināto stipendijas, nepilnas slodzes darbavietas un citas alternatīvas kā studentiem sportistiem saņemt studijām nepieciešamo finanšu atbalstu.
- Katrai augstākās izglītības iestādei jāuztur vismaz 10 līdz 12 dažādas sporta komandas atkarībā no iestādes lieluma un uzņemšanas rādītājiem.

Sākot ar 2013. gadu NCAA starpskolu līmenī ir oficiāli ir atzinusi 25 sieviešu un 19 vīriešu sporta veidus. Zemāk redzamajās tabulās ir uzskaitīti 10 populārākie NCAA biedru augstākās izglītības iestādēs piedāvātie vīriešu un sieviešu sporta veidi.

10 populārākie NCAA asociācijā atbalstītie vīriešu sporta veidi

<u>Sporta veids</u>	<u>Programmu skaits</u>
Basketbols	995
Kross	871
Beisbols	866
Golf	744
Teniss	742
Futbols	728

10 populārākie NCAA asociācijā atbalstītie sieviešu sporta veidi

<u>Sporta veids</u>	<u>Programmu skaits</u>
Basketbols	1024
Volejbols	978
Kross	940
Softbols	908
Futbols	896
Teniss	878

Vieglatlētika(āra)	659	Vieglatlētika(telpās)	704
Amerikāņu futbols	617	Vieglatlētika (āra)	615
Vieglatlētika(telpās)	563	Peldēšana	488
Peldēšana	386	Golfs	468

Daudzas ASV koledžas un universitātes, kuras nav NCAA biedri arī uztur sporta programmas un piedāvā sporta stipendijas. Vairums augstākās izglītības iestāžu ārpus NCAA asociācijas ir vai nu Nacionālās starpkoledžu asociācijas (*National Association of Intercollegiate Athletics* - NAIA, www.naia.org) biedri vai arī ir divu gadu koledžas, kuras ievēro Nacionālās junioru sporta koledžu asociācijas (*National Junior College Athletic Association* - NJCAA, www.njcaa.org) noteikumus. Piemēram, laikā, kad tika veidota šī rokasgrāmata NAIA un NJCAA noteikumi nepieprasīja studentiem sportistiem uzrādīt minimālos ACT/SAT pārbaudījumu rezultātus – nepieciešams tikai pierādīt, ka ir iegūts vidusskolas diploms vai tā ekvivalents. Pateicoties zemākām akadēmiskajām prasībām un relatīvi vienkāršai iespējai vēlāk pāriet uz NCAA asociāciju vai citām sporta programmām, NAIA un NJCAA asociāciju augstākās izglītības iestādes ārvalstu studentu vidū bieži tiek izskatītas kā laba alternatīva NCAA sporta programmām, lai studētu ASV.

NAIA – nelielas privātas liberālās mākslas koledžas un universitātes ar šaurāku akadēmisko un citu programmu klāstu nekā NCAA pirmās vai otrās divīzijas izglītības iestādes.

Piemēri: Nortvudas universitāte (*Northwood University*, www.northwood.edu); Svētā Tomasa universitāte (*St. Thomas University*, www.stu.edu).

- 258 biedri, kas iedalīti 22 konferencēs.

Piemēram: "The Sun" konference (*The Sun Conference*, www.thesunconference.org)

- NAIA ietvaros ir apstiprināti 13 dažādi sporta veidi, tomēr ne visi no tiem tiek piedāvāti visās NAIA izglītības iestādēs.
- Vairums biedru piedāvā dažas sporta stipendijas, par kurām parasti ir zemāka konkurence, nekā par NCAA pirmās divīzijas stipendijām.
- Daudzi noteikumi, kas attiecas uz kvalificēšanos, pārceļšānu un pārbaudēm NAIA ietvaros ir daudz elastīgāki nekā NCAA.

NJCAA – ASV ir plašs tīkls ar publiskajām divu gadu koledžām, kas pazīstamas arī kā kopienas koledžas (*community college*). Lielākajā daļā no šīm izglītības iestādēm ir pieejama arī kāda sporta programma. Ir arī vairākas privātās divu gadu koledžas, tomēr lielākā daļa no tām nepiedāvā starpskolu sporta programmas. Šādu koledžu lielums, budžeti un piedāvātās programmas ir ļoti dažādas. Studentiem sportistiem ir plašas iespējas saņemt stipendijas, turklāt, uzrādot labus sasniegumus, pastāv iespēja vienkārši pāriet uz četru gadu koledžu vai universitāti. Apmeklējot NJCAA asociācijas izglītības iestādi un uzrādot labus sportiskos un arī akadēmiskos sasniegumus, pēc divu gadu diploma iegūšanas var kvalificēties NCAA izglītības iestāžu prasībām, atvieglot pāreju uz četru gadu universitāti.

NJCAA augstākās izglītības iestādes tiek iedalītas trīs divīzijās: pirmās divīzijas koledžām ir atļauts piedāvāt pilnībā apmaksātas stipendijas (*full-ride*), kuras papildus maksai par mācībām var

ietvert arī mājokļa īri, uztura un citus izdevumus; otrās divīzijas koledžas drīkst piedāvāt stipendijas, kas sedz mācību maksu, bet var nesegt izdevumus, kas nav saistīti ar mācībām (piemēram mājokļa īre u.tml.); trešās divīzijas koledžas var nepiedāvāt nekāda veida sporta stipendijas.

Piemēri: Brovardas koledža (*Broward College*, www.broward.edu); Palmbīčas štata koledža (*Palm Beach State College*, www.palmbeachstate.edu); Talahasī kopienas koledža (*Tallahassee Community College*, www.tcc.fl.edu).

- 525 biedru koledžas, kas iedalītas 24 reģionos un konferencēs visā ASV teritorijā.

Piemērs: "The Suncoast" konference (*The Suncoast Conference*, NJCAA koledžas Floridā).

- NJCAA kopumā ir apstiprināti 17 dažādi sporta veidi, tomēr vairums biedru piedāvā ierobežotu sporta veidu izvēli, kas neietver visus 17.
- Vairums izglītības iestāžu ar starpskolu sporta programmām piedāvā atsevišķiem studentiem sportistiem kādu stipendijas veidu vai iespēju saņemt finansiālu atbalstu, piemēram, darbu, ko var apvienot ar mācībām. Pilnas stipendijas iegūst tikai neliela daļa no NJCAA asociācijas biedru sportistiem.

Starp mazākām un ne tik atpazīstamām sporta asociācijām ir Nacionālā kristīgo koledžu sporta asociācija (*National Christian College Athletic Association – NCCAA*, www.thenccaa.org) un ASV koledžu sporta asociācija (*United States Collegiate Athletic Association – USCAA*, www.theuscaa.com):

NCCAA – nelielas skolas, Bībeles koledžas un privātas liberālās mākslas skolas, kuras saistītas ar baznīcu vai kādu reliģisku novirzienu.

Piemēri: Floridas kristīgā koledža (*Florida Christian College*, www.fcc.edu); Pensakolas kristīgā koledža (*Pensacola Christian College*, www.pcci.edu):

- Vairāk nekā 100 biedru lielākajā daļā ASV reģionu.
- 10 apstiprināti starpskolu līmeņa sporta veidi vīriešiem un 8 sievietēm.
- Daudzi no biedriem piedāvā kādu finansiāla atbalsta veidu studentiem sportistiem.

USCAA – organizācija, kas iepriekš bija pazīstama kā nacionālā mazo koledžu sporta asociācija un apvieno mazākas liberālās mākslas koledžas un atsevišķas divu gadu koledžas.

Piemēri: Floridas koledža (*Florida College*, www.floridacollege.edu); Dienvidmenas kopienas koledža (*Southern Maine Community College*, www.smccme.edu):

- 82 biedri 24 štatos, kuri galvenokārt atrodas ASV austrumos.
- 7 apstiprināti sporta veidi.
- Daudzi no biedriem piedāvā kādu finansiāla atbalsta veidu studentiem sportistiem.

Internetā pieejamās informācijas izpēte ir labs veids kā noteikt konkrētās koledžās un universitātēs atbalstītos sporta veidus, to piederību kādai no konferencēm un darbības ģeogrāfisko reģionu, kā arī citu informāciju par dažādām konferencēm. Piemēram, zemāk norādītajā interneta adresē (iezīmējiet un iekopējiet to interneta pārlūkā) ir uzskaitītas visas koledžas un universitātes Floridas štatā dalījumā pēc to saistības ar dažādām sporta pārvaldes institūcijām un divīzijām:

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_college_athletic_programs_in_Florida

Finansiālie apsvērumi

Lielākā daļa no ASV pieejamajām sporta stipendijām ir tikai daļējas un nesedz visus ar mācībām saistītos izdevumus. Pilnas sporta stipendijas, kuras ietver arī dzīvošanas un uztura kompensāciju (*full ride* stipendijas) parasti tiek piedāvātas tikai augstākā līmeņa sportistiem īpašas komandas vai mācību programmas ietvaros. Turklāt tās ne vienmēr tiek piedāvātas visiem konkrētajā komandā uzņemtajiem sportistiem.

Maksimālo stipendiju skaitu, ko var piedāvāt katra konkrētā sporta programma nosaka sporta pārvaldes organizācija, kura pārvalda attiecīgo programmu. Piemēram, NCAA pirmās divīzijas izglītības iestādes var piešķirt ne vairāk kā 13 stipendijas vīriešu un 15 stipendijas sieviešu basketbola programmas ietvaros.

NCAA otrās divīzijas un NAIA asociācijas izglītības iestādēm ir noteikts mazāks piešķiramo stipendiju skaits. Turklāt daudzos gadījumos izglītības iestādes mēdz stipendijas dalīt. Tā vietā, lai piešķirtu pilnu stipendiju vienam sportistam, tās var nolemt nodrošināt 50% atlaidi mācību maksai diviem sportistiem. Šādās situācijās pilnas stipendijas var saņemt tikai sportisti ar augstiem sasniegumiem vai arī vecāko kursu studenti.

Gadījumā, ja Jūs nesaņemat stipendiju tādā apmērā kā cerēts, mēģiniet pārrunāt iespējas saņemt papildus finansējumu vai kādu alternatīvu finansiāla atbalsta veidu. Daudzos gadījumos izglītības iestādes, kuras nevar piedāvāt pilnas stipendijas visiem sportistiem, var rast citus veidus kā sniegt finansiālu atbalstu, piemēram, nodrošinot nepilnas slodzes darbu savā teritorijā. Tieši izglītības iestādes piedāvātās darba iespējas ir visizplatītākais risinājums ārvalstu studentiem un personām, kuras atrodas ASV ar studentu vīzu, kas ļauj strādāt nepilnas slodzes darbu universitātes teritorijā. Tomēr, ņemot vērā faktu, ka laba akadēmiskā un sportiskā snieguma uzturēšana prasa zināmu laiku (piemēram, ikdienas treniņi un spēles), pat nepilnas slodzes darbs var nebūt ideāls risinājums visiem studentiem sportistiem.

Pašnovērtējums - kura skola vai sporta programma ir Jums piemērotākā

Aplūkojot augstākās izglītības iestādes un tajās pieejamās sporta programmas, rūpīgi izvērtējiet savu pieredzi, prasmes un nākotnes mērķus, kā arī apspriedieties ar treneriem un ģimeni, lai izvēlētos Jums piemērotāko risinājumu. Nepieciešams izvērtēt Jūsu sportisko un akadēmisko sniegumu salīdzinot to ar dažādiem augstākās izglītības iestāžu veidiem, to piedāvāto izglītību un

pieredzi, kā arī prasībām pret studentiem sportistiem. Tādējādi nosakot, kāda ir reālā iespēja tikt uzņemtam kādā mācību programmā.

Iespējams, ka profesionāla basketbolista karjera ir nereāls mērķis lielākajai daļai studentu sportistu. Tomēr iespēja ar savu sportisko talantu un intensīviem treniņiem segt mācību izmaksas, lai iegūtu Jūsu dzīves mērķiem atbilstošas izglītības diplomu, var būt visnotaļ sasniedzams mērķis.

Pēc tam, kad būsiet veicis detalizētu informācijas izpēti visticamāk Jūs spēsiet noteikt, kurām izglītības iestādēm Jūs esat piemērotāks, ņemot vērā sportisko sniegumu, pastāvošo konkurenci, akadēmiskās prasības, savu pieredzi un finansiālos apsvērumus. Turklāt ne mazāk svarīga ir arī sagaidāmā atmosfēra un ikdiena, ko studiju laika spēs piedāvāt izvēlētajā izglītības iestādē.

Vispopulārākās ir sporta stipendijas pieprasītākajās NCAA pirmās divīzijas universitāšu sporta programmās, kas attiecīgi nozīmē lielāku konkurenci uz vietu tajās. Šis fakts kopā ar citiem iemesliem (piemēram, students var dot priekšroku izglītībai un kopējai atmosfērai, ko nodrošina neliela privātā koledža ar reliģisku novirzienu) nosaka to, ka šīs izglītības iestādes ne vienmēr būs labākā izvēle visiem studentiem sportistiem.

Dažādu apstākļu izvērtēšana īstās sporta programmas un universitātes izvēli var padarīt ļoti sarežģītu. Piemēram Dienvidaustrumu konference (*Southeastern Conference - SEC*) tiek uzskatīta par vienu no panākumiem bagātākajām un prestižākajām sporta konferencēm visā NCAA pirmajā divīzijā. SEC ietvaros Kentuki un Vanderbilta universitātes (*University of Kentucky* un *Vanderbilt University*) ir pazīstamas ar sasniegumiem basketbolā. Abās universitātēs vienmēr ir bijušas vienas no labākajām basketbola programmām valstī un dalība tajās ir ļāvusi daudziem spēlētājiem nonākt NBA. Attiecīgi, iekļūšanai šo universitāšu basketbola stipendiju programmās, parasti ir nepieciešams demonstrēt pasaules līmeņa talantu, turklāt konkurence par vietu komandā ir ļoti augsta. Tomēr ne Kentuki ne Vanderbilta neizceļas ar sasniegumiem Amerikāņu futbolā, kas nozīmē, ka konkurence par šī sporta veida stipendijām abās universitātēs ir zemāka. Universitātēs ar labu kopējo reputāciju sportā un akadēmiskajos sasniegumos var būt atsevišķas vājākas sporta vai akadēmiskās programmas ar zemāku konkurences līmeni. Tāpat kā dažās mazāk pazīstamās universitātēs (piemēram, NAIA asociācijas ietvaros) var būt atsevišķas izcilas sporta vai akadēmiskās programmas. Tāpēc nepieciešams rūpīgi izpētīt ikvienu augstākās izglītības iestādi, kas ir piemērota tieši Jums.

SEC biedru izglītības iestādes ir starp lielākajām, labāk finansētajām un ar akadēmiskajiem sasniegumiem bagātākajām universitātēm ASV, tādējādi tās arī ir ļoti pievilcīgs galamērķis studentiem sportistiem. Tomēr daudzu studentu personība un akadēmiskās intereses var būt piemērotākas vidēja izmēra reģionālai universitātei vai nelielai liberālās mākslas koledžai. Pirmās divīzijas labākajās izglītības iestādēs parasti ir daudz augstāka konkurence sportiskajā un arī stipendiju pieejamības jomā. Vai daļēja stipendija (vai pat nekāda) un otrā vai trešā virknējuma sportista statuss ar ierobežotu spēles laiku pirmās divīzijas izglītības iestādē ir labāk nekā pilna stipendija un vadošā sportista statuss mazākā otrās vai trešās divīzijas vai arī NAIA

asociācijas izglītības iestādē? Ikvienam ir pašam jārod atbildes uz šiem jautājumiem, ņemot vērā personīgās intereses, vajadzības un mērķus, kas balstās uz objektīva savu sportisko un akadēmisko spēju pašnovērtējuma, kā arī uzticamu draugu, ģimenes un treneru padoma.

Atklāti sakot, ja Jūs neesat viens no labākajiem basketbola spēlētājiem Latvijā (piemēram, nespēlējat nacionālajā junioru izlasē, neesat vadošais Olimpiskā sastāva kandidāts vai kā citādi neieņemat augstu vietu vietējā vai Eiropas mērogā) izredzes iegūt sporta stipendiju kādā no vadošajām basketbola skolām ASV ir līdzvērtīgas nullei. Daudzi ASV ziņu dienesti (ESPN - <http://espn.go.com/>; CBS Sports - <http://www.cbssports.com/>) un citas organizācijas (NCAA - <http://www.ncaa.org/wps/wcm/connect/public/ncaa/resources/stats/index.html>) piedāvā tiešsaistes koledžu un universitāšu sporta programmu reitingus. Izmantojot šo informāciju ir viegli noteikt katras izglītības iestādes pozīcijas un potenciālo konkurenci par stipendijām katrā vīriešu un sieviešu sporta veidā. Šie reitingi tiek atjaunoti katru sezonu, kas nozīmē, ka universitātei, kurai 2013. gadā bija labākie rezultāti kādā sporta veidā, savas konferences ietvaros, 2014. vai 2015. gadā var būt arī vissliktākie rezultāti šajā pašā sporta veidā. **Daudziem studentiem sportistiem reālistiskāks mērķis būtu izskatīt iespējas sporta programmās ar vidēju vai zemāku vietu izvēlētā sporta veida reitingā, tādējādi paaugstinot savas iespējas iegūt stipendijas, nekā koncentrēties uz iekļūšanu pašās labākajās izvēlētā sporta veida programmās.**

Vienkārša meklēšana internetā spēs nodrošināt lielāko daļu Latvijas studentiem sportistiem nepieciešamās informācijas par tiem piemērotākajām izglītības iestādēm ASV. Piemēram, veicot ātru Google meklēšanu frāzei "*which US colleges offer women's volleyball*", iegūstam pārskatāmu sarakstu ar visām volejbola programmām visās ASV augstākās izglītības iestādēs, dalījumā pa atbilstošajām divīzijām un konferencēm: <http://www.volleyball.org/college/index.html>.

Internets ir ērta iespēja detalizētai izpētei pēc tam, kad ir izveidots saraksts ar koledžām un universitātēm, kuras atbilst studenta interesēm un piedāvā tā pieredzei un spējām piemērotas sporta un akadēmiskās programmas. Apmeklējot iepriekšējā piemērā minēto interneta adresi, varam redzēt, ka 411 NCAA trešās divīzijas izglītības iestādes piedāvā sieviešu volejbolu un 54 no tām ir klimatiski mērenā, pievilcīgā ASV dienvidu reģionā. Ja studente, kura spēlē sieviešu volejbolu, vēlētos fokusēties uz stipendiju meklēšanu NCAA trešās divīzijas izglītības iestādēs, kuras atrodas dienvidu reģionā, nākamais solis būtu informācijas meklēšana internetā par katru no 54 atlasītajām iestādēm. Piemēram, pirmā skola šajā sarakstā ir Agnes Skotas Koledža (*Agnes Scott College*), kuras mājas lapu var ātri atrast internetā: <http://www.agnesscott.edu/>. Uzklīkšķinot uz lapas augšdaļā esošās sadaļas "*Athletics*" (<http://athletics.agnesscott.edu/landing/index>) var aplūkot koledžas piedāvātos sešus starpkoledžu sporta veidus (sadaļa "*Varsity sports*"), tostarp arī volejbolu. Uzklīkšķinot uz koledžas volejbola programmas saites (<http://athletics.agnesscott.edu/sports/wvball/index>) ir pieejama plaša informācija, kas ietver visu trīs sieviešu volejbola komandas treneru kontaktinformāciju, kā arī tiešsaistes kontaktformu.

Daudziem studentiem vislaikietilpīgākais process var būt izvēle starp dažādajām ASV augstākās izglītības iestādēm un to piedāvātajām sporta programmām. Ja kāds students vēlētos iegūt kosmiskās aviācijas inženiera diplomu, izmantojot basketbola stipendiju, un ir zināms, ka pieejamas tikai 20 respektablas mācību programmas šajā specialitātē, kurās ir basketbola sporta programmas ar stipendijām, tad izvēles process būtu samērā vienkāršs. Savukārt, ja students nav izlēmis kādā specialitātē vēlas iegūt izglītību vai arī ir nolēmis apgūt mācību programmu, ko piedāvā vairums izglītības iestāžu (piemēram, biznesa administrāciju), tad kritiski svarīgi būs noteikt specifiskus kritēriju, kas palīdzēs sašaurināt izvēles variantu loku no simtiem iespējamo izglītības iestāžu.

Tiklīdz ir izdevies noteikt specifiskus kritērijus, pēc kuriem ir iespējams atlasīt interesējošās augstākās izglītības iestādes sporta stipendijas iegūšanai, var sākties komunikācija ar izvēlēto sporta programmu treneriem.

Personīgais mārketing, piesakoties sporta programmām

Ar koledžu un universitāšu treneriem katru nedēļu var sazināties desmitiem un pat simtiem studentu sportistu, kuri vēlas pieteikties stipendijām treneru pārvaldītajās sporta programmās. Veids kādā students sportists parāda sevi, uzrunājot treneri, noteiks vai viņš tiks pamanīts un vai viņš vispār tiks izvērtēts, kā kandidāts kādai no stipendijām.

Šajā posmā var būt noderīga izpratne par sākotnējās atlases procesu, ko izmanto treneri, lai izvēlētos kandidātus no visiem pieteikumiem. Piemēram, izvēloties, kurus studentus izvērtēt kā potenciālos stipendiju saņēmējus koledžu un universitāšu treneri parasti vadās pēc trīs galvenajiem apsvērumiem:

- 1) Vai students var uzrādīt labu sportisko sniegumu?
- 2) Vai studenta sportiskais sniegums būs pietiekošs?
- 3) Vai studenta personība un attieksme būs priekšrocība, jeb drīzāk papildus atbildība?

Tā kā sportiskais sniegums ir visnozīmīgākais faktors, tad, ja atbilde uz pirmo no minētajiem jautājumiem ir negatīva, tad treneris studentu tālāk neizvērtēs un nākamie divi jautājumi vairs nebūs būtiski. **Sportiskais sniegums un prasmes, kā arī tos apstiprinoša statistika ir prioritārā informācija, ko izcelt sākotnējā komunikācijā ar treneri, jo tieši tas noteiks vai treneris izvēlēsies veikt tālāku studenta izvērtēšanu.** Jāņem vērā, ka arī students ar vērā ņemamiem sportiskajiem sasniegumiem un talantu var tikt noraidīts kā sporta stipendijas kandidāts, ja viņa akadēmiskais sniegums ir ļoti vājš (zemas atzīmes) un/vai arī personiskā attieksme nav apmierinoša. Šādos gadījumos treneris var uztvert studentu sportistu kā papildus atbildību, kas sagādās vairāk rūpes nekā ieguvumus.

Uzrunājiet pēc iespējas vairāk sporta programmu un treneru. Jo vairāk treneru būsiet pienācīgi uzrunājuši, jo lielākas būs Jūsu izredzes saņemt stipendiju piedāvājumus. Ir ieteicams sazināties ar treneriem no vismaz 12 līdz 25 interesējošām sporta programmām. Daži rekrutēšanas eksperti iesaka sazināties pat ar 50 līdz 100 un vairāk programmām, lai gan šādu ieteikumu

Īstenot var liegt ierobežotais laiks un ierobežotas iespējas kvalitatīvi izpētīt interesējošās izglītības iestādes.

Sagatavojiet profesionālu un labi organizētu kopsavilkumu par sevi (ieteicams viena lapaspuse), kas izceļ gan Jūsu akadēmiskos, gan arī sportiskos sasniegumus. Šis dokuments kalpos kā jūsu rezumē, kas būs kritiski svarīgs elements, uzsākot komunikāciju un rosinot interesi par Jums kā studentu sportistu. Jūsu rezumē būtu jāietver šāda informācija:

- Vārds, uzvārds
- Pilna pasta adrese ar pasta indeksu
- Tālruna numurs ar valsts kodu (ieteicams pievienot arī īsu aprakstu par to kā pareizi veikt zvanu uz šo numuru no ārvalstīm)
- E-pasta adrese
- Jūsu vidusskolas pilns nosaukums un atrašanās vieta
- Pašreizējo un bijušo treneru vārdi un kontaktinformācija (vismaz e-pasta adreses)
- Jūsu dzimšanas gads un datums
- Fiziskie dati par Jums – augums, svars un jebkura cita informācija, kas var būt būtiska Jūsu pārstāvētajā sporta veidā (piemēram, basketbola spēlētājiem būtu svarīgi norādīt roku garumu, vertikālā lēciena augstumu utt.)
- Kopsavilkums par Jūsu sportisko sasniegumu statistiku – apspriedieties ar savu treneri par informāciju, ko ietvert. **Ja Jūsu sportiskie sasniegumi ir fiksēti kādā oficiālā interneta vietnē (Eiropas čempionāts, nacionālā junioru izlase u.tml.) uzrādiet interneta adresi, kur tos var aplūkot.** Oficiālas informācijas pieejamība ir būtiska priekšrocība, jo daži studenti mēdz safabricēt pašu aprakstītos sportiskos sasniegumus.
- Akadēmiskā snieguma novērtējums, piemēram, vidējā svērtā atzīme jeb GPA (*Grade Point Average*), klases reitings, vidusskolas beigšanas datums, angļu valodas zināšanu testu rezultāti, u. tml.. Ar šo informāciju būtu būtiski parādīt, ka esat labi sagatavots arī akadēmiskajā ziņā. Aprakstiet arī dažādus akadēmiskos apbalvojumus, ko esat saņēmis.
- Jūsu novērtējuma kopsavilkumu no pašreizējā trenera (viena rindkopa)

Ideāli, ja kopsavilkumam varat pievienot labi sagatavotu sava pašreizējā trenera rekomendācijas vēstuli (angļu valodā) kā arī ieteikumus no citiem treneriem ar nozīmīgu pieredzi Jūsu pārstāvētajā sporta veidā, ar kuriem esat nesen sadarbojies (piemēram, treneri no vasaras treniņnometnes, Olimpiskās atlases programmas treneri vai arī treneri no Eiropas vai nacionālā čempionāta sagatavošanās programmas). Jāņem vērā, ka dažiem trenerim patīk saņemt rekomendācijas vēstules, bet daži tās neuzskata par iedziļināšanās vērtām, tomēr nekad nenāks par ļaunu pievienot šādas vēstules.

Gan personīgajam kopsavilkumam, gan arī treneru rekomendācijas vēstulēm jāpievieno **pieklājīga profesionāli noformēta pavadvēstule, kurā Jūs iepazīstināt ar sevi un izsakāt savu interesi par konkrēto sporta programmu.** Šai vēstulei nevajadzētu būt garākai par vienu lapaspusi un jābūt adresēti konkrētajai koledžai vai universitātei, kā arī jāuzrunā vārdā atbilstošais treneris, kuram Jūs to sūtāt (neizmantojiet vienādi noformētas kopīgās vēstules).

Ideālā gadījumā vēstulei jāietver specifiska informācija par izglītības iestādi un programmu, kurai Jūs piesakāties, kā arī precīzs pamatojums tam, kas ir piesaistījis Jūsu uzmanību konkrētajai sporta programmai. Tas parādīs, ka Jūs esat veicis izpēti un iepazinis izglītības iestādi, kā arī tās sporta programmu. Sava rezumē, rekomendācijas vēstules un pavadvēstules sagatavošanā ieteicams konsultēties ar savu treneri un pasniedzējiem, vai citiem cilvēkiem, kuru viedoklim Jūs uzticiaties, un kuri varētu palīdzēt ar angļu valodas pārbaudi rakstiskajos materiālos. Pavirši un kļūdainā angļu valodā sagatavoti pieteikuma materiāli var nopietni samazināt izredzes, ka Jūsu pieteikums tiks nopietni izvērtēts. Lūgums arī atcerēties trešo jautājumu, pēc kura savā sākotnējā izvērtējumā vadās treneri – Jūsu pavadvēstulei ir jāparāda, ka esat pieklājīgs, cienāt citus un respektējat autoritāti (trenerus, pasniedzējus u.c.), kā arī esat apveltīts ar patīkamu personību.

Lai padarītu savu materiālu pārskatīšanu ērtāku, sakārtojiet tos vienā dokumentu mapē vai arī sagatavojiet tos kā PDF formāta failus vienā dokumentu mapē datorā kopā ar citiem materiāliem, ko plānojat sūtīt elektroniski. Uzturot labi organizētu un vienotu Jūsu pieteikuma materiālu uzglabāšanu, Jūs atvieglosit savu komunikāciju ar dažādām izglītības iestādēm vienlaicīgi.

Pieredze, kas gūta dzīvojot vai trenējoties ASV, vai arī citās ārvalstīs, daudzās koledžās un universitātēs tiks uzskatīta par būtisku priekšrocību. Ir ieteicams iespēju robežās apmeklēt atpazīstamas vasaras nometnes vai citus ar Jūsu pārstāvēto sporta veidu saistītus notikumus, kuros iespējams attīstīt iemaņas, iepazīties ar citiem sporta pārstāvjiem. Turklāt, ja nometne notiek ASV, tā arī ir laba iespēja uzlabot angļu valodas zināšanas un iepazīt valsti.

Jūsu treneris un atbilstošā nacionālā sporta federācija var palīdzēt atrast piemērotas ASV notiekošas vai kur citur bāzētas vasaras treniņu nometnes Jūsu sporta veidam. Sportisti, kuri ir gatavi veikt lielāku ieguldījumu savā nākotnē, varētu pat apsvērt iespēju gadu pavadīt ārvalstīs kādas apmaiņas programmas ietvaros, mācoties un sportojot ASV vai kādā citā valstī. Par pieejamajām apmaiņas programmām Jūs varat uzzināt pie savas skolas karjeras konsultanta vai ASV vēstniecībā, kas arī var palīdzēt izvēlēties respektablas apmaiņas programmas.

Iespējams, ka video, kurā redzams Jūsu sportiskais sniegums, ir visefektīvākais veids kā demonstrēt Jūsu prasmes un ļaut treneriem saskatīt talantu. Mūsdienas vairums treneru video materiālu izskatīšanu uzskata par normālu rekrutēšanas procesa sastāvdaļu. Katra trenera prakse var būt atšķirīga, tomēr daudzi treneri dod priekšroku pilniem spēļu ierakstiem nevis tikai labāko momentu izlasei, jo uzskata, ka tas sniedz pilnīgāku priekšstatu par kandidāta sniegumu un izturību. Daži treneri var labprātāk izvēlēties izskatīt labi sagatavotu īsu video sižetu izlasi ar jūsu sniegumu no kādas spēles. Pēdējais variants var arī būt piemērotāks pārsūtīšanai iepazīšanās e-pastā, jo ir ticamāk, ka treneris būs gatavs izskatīt 5 minūšu video materiālu tā vietā, lai veltītu stundu veselās spēles analīzei. Turklāt, ja piesaistīsiet trenera uzmanību ar īsu video sižetu, Jūs vēlāk varat nosūtīt arī garāku pilnas spēles ierakstu. Ja izvēlaties iesniegt pilnu spēles video ierakstu, tam noteikti jābūt no Jūsu labākās spēles, kurā Jums ir bijis atvēlēts maksimāli ilgs spēles laiks. Labi sagatavots spēles spilgtāko momentu izlases video un daži no

labākajiem treniņu momentiem (spēles ierakstam gan vienmēr būs augstāka vērtība nekā treniņa ierakstam) arī var būt noderīgs un var kalpot kā ievads pilnam spēles ierakstam. Daudzas no vasaras treniņnometnēm, kā daļu no savas programmas piedāvā sagatavot reklāmas video studentiem sportistiem ar spilgtāko momentu izlasi. Video ieraksts var tikt nosūtīts izmantojot internetu, tomēr ņemot vērā samērā lielo failu izmēru, **ieteicams sākumā noskaidrot no uzrunājamā trenera vai viņš varēs saņemt video failu kā e-pasta pielikumu.** Kā alternatīva video failu sūtīšanai DVD diskā pa pastu vai e-pasta pielikumā var būt failu augšupielāde interneta failu serverī un interneta adreses ar pieeju konkrētajam failam nosūtīšana trenerim.

Pastāv vairāki rekrutēšanas servisi, kas var palīdzēt studentiem sportistiem atrast piemērotāko izglītības iestādi un stipendiju. Daži no šiem servisiem ir bezmaksas datubāzes, kurās studenti var iesūtīt savu informāciju, cerot, ka viņus pamanīs treneri, kuri meklē jaunus spēlētājus. Citi servisi var piedāvāt papildus pakalpojumus par samaksu sākot no 20 dolāriem (piemēram, <http://www.collegecoachesonline.com> nodrošina datubāzi ar tūkstošiem NCAA un NAIA treneru un viņu kontaktinformāciju, kas iedalīta pa atbilstošajām divīzijām) līdz pat vairākiem simtiem vai pat tūkstošiem dolāru atkarībā no piedāvāto pakalpojumu veida. Esiet piesardzīgi izmantojot maksas pakalpojumus, jo ne visi no šiem servisiem ir efektīvi vai godprātīgi. Zemāk minēti bezmaksas tiešsaistes rekrutēšanas servisu piemēri:

Athletes Advance (studentu sportistu datubāze): <http://www.athletesadvance.com>

JUCO divu gadu koledžu datubāze (studentu sportistu datubāze): <http://www.athletic-scholarships.net>

Varsity Edge (vispārīga informācija par rekrutēšanas procesu): <http://www.varsityedge.com>

Akadēmiskie apsvērumi

Akadēmiskie panākumi var būt nozīmīga priekšrocība un noderīgs veids kā izcelties starp citiem studentiem sportistiem, kuri piesakās stipendijām. Pieņemot lēmumu par rekrutēšanu, treneri parasti izvērtē kandidātu akadēmisko sniegumu (lai arī šis novērtējums ir sekundārs attiecībā pret kandidātu sportisko talantu). Brīdī, kad jāizšķiras, kuriem kandidātiem piedāvāt stipendijas, akadēmiskie sasniegumi ir nozīmīgs faktors un var tik izmantots, lai izšķirtos starp diviem sportiskajā sniegumā līdzvērtīgiem studentiem. Tas var būt īpaši svarīgi komandu sporta veidos, kur treneriem var būt nepieciešams paaugstināt komandas vidējo akadēmisko novērtējumu. Jūs nevarēsiet saņemt sporta stipendiju, ja Jūsu akadēmiskais sniegums būs zems vai arī neatbilstošs izvēlēto izglītības iestāžu minimālajām prasībām, kā arī, ja Jūsu angļu valodas zināšanas būs vājas.

Pēc uzņemšanas programmā studentiem sportistiem jā saglabā noteikts akadēmiskā snieguma līmenis, kas ietver atzīmes un arī nepieciešamo progresu mācību pabeigšanā. Akadēmiskās prasības, lai iegūtu un saglabātu sporta stipendiju, mēdz atšķirties atkarībā no izglītības iestādes un to pārvaldošās organizācijas (piemēram NCAA vai NAIA). Kopumā 2.0 no 4.0 vidējās svērtās atzīmes (GPA) punktiem ("C" vidējā novērtējuma līmenis) ir minimālais akadēmiskais standarts, kas ļauj studentiem sportistiem piedalīties sacensībās un saglabāt stipendijas. NCAA pirmās un otrās divīzijas izglītības iestādēm ir noteikts arī minimālais punktu skaits SAT un ACT

eksāmeniem. Dažās universitātēs un atsevišķās sporta programmās to dalībniekiem ir noteikti augstāki akadēmiskie standarti. Tomēr minimālo akadēmisko prasību izpildīšana vēl negarantē, ka kandidāts tiks rekrutēts vai arī saņems stipendiju. Zemāk ir redzams neoficiāls Latvijā izmantotās atzīmju sistēmas pārrēķins uz ASV izmantoto.

<u>Atzīme</u>	<u>Atzīme</u>
<u>Latvijā</u>	<u>ASV</u>
10	A (4.0 GPA)
8, 9	B (3.0 GPA)
*6,7	*C (2.0 GPA)
4,5	D (1.0 GPA)
1-3	F (neieskaitīts vērtējums – netiek pievienots koledžas kredītpunktiem; 0.0 GPA)

*Atzīmes zem “C” līmeņa vai 2.0 GPA ASV tiek uzskatītas par zemu akadēmisko sniegumu. “D” atzīme ASV tehniski tiek uzskatīta par apmierinošu un pietiekošu pārbaudījumu nokārtošanai, tomēr “D” līmenis negatīvi ietekmē vidējo akadēmisko sniegumu un šādas atzīmes bieži vien nebūs iespējams pielīdzināt kredītpunktiem, lai pārnestu starp lielāko daļu izglītības iestāžu.

Akadēmiskie apsvērumi ir nozīmīgi abām iesaistītajām pusēm un arī studentiem sportistiem ir ieteicams vienmēr izvērtēt mācību kvalitāti izvēlētajās izglītības iestādēs, izpētot pieejamās akadēmiskās programmas un mācību virzienus. Informācija par izglītības iestādes piedāvātajiem kursiem, akadēmiskajiem grādiem un specializācijām, programmu prasībām un piedāvātajiem akadēmiskā atbalsta pakalpojumiem, praktiski vienmēr ir atrodama iestādes interneta mājas lapā. Specifiskus jautājumus par akadēmisko un sporta programmu savstarpējo sasaisti iespējams uzdot interesējošās izglītības iestādes trenerim. Piemēram:

- Cik procenti studentu pabeidz Jūsu piedāvāto programmu ar akadēmisko grādu?
- Cik daudz laika studijām nedēļā man būs kā Jūsu komandas spēlētājam?
- Kādas ir studentiem sportistiem pieejamās akadēmiskā atbalsta programmas?

Pieteikšanās process

ASV to, kā un kad treneri var rekrutēt studentus sportistus un komunicēt ar tiem, regulē daudzi kompleksi juridiski noteikumi. Šie noteikumi atšķiras atkarībā no sporta asociācijas un divīzijas, kurā ir attiecīgā koledža vai universitāte, kā arī atkarībā no sporta veida. Treneriem var būt dažādi ierobežojumi tam, kādā veidā tie var sazināties ar rekrutēšanas kandidātiem (piemēram, sarakste, sazvanišanās vai arī personīga tikšanās) un kādā laika posmā ir atļauts veikt šo komunikāciju.

Jāatceras, ka uz katru no pieejamajām stipendijām parasti pretendēt vairāki kandidāti. Konkrētās programmas treneris katrai no pieejamajām pozīcijām var apsvērt vairākus kandidātus vienlaicīgi, cenšoties atrast labāko iespējamo sportistu. Tādējādi, ja treneris izrāda interesi par

Jums, tas neliedz viņam vienlaikus uzturēt sarunas ar vēl vairākiem kandidātiem. Mutiski izteiktie solījumi nav saistoši – tikai parakstīts līgums garantē vietu sporta programmā vai stipendiju. Vēstules saņemšana no trenera par to, ka esat ieinteresējis viņu, vēl nenozīmē, ka esat izraudzīts kā labākais kandidāts un tiksiet rekrutēts. Parasti iepazīšanās vēstules tiek izsūtītas daudziem potenciālajiem kandidātiem un norāda vien to, ka esat izturējis pirmo atlases posmu un esat ieinteresējis treneri.

Esiet saprātīgi aprakstot savas prasmes un atklājot jebkādas potenciālos trūkumus, kas jums piemīt kā potenciālam sportistam. Lai arī sasniegumu un pozitīvo īpašību izcelšana ir atbalstāma, vienmēr esiet godīgi un izvairieties no patiesības “izpušķošanas”. Savukārt esiet piesardzīgi ar jebkādu negatīvo informāciju, ko esat gatavi atklāt. Piemēram, ja iepriekšējā sezonā esat izlaidis daļu spēļu, jo bijāt savainots, bet tagad esat pilnība atguvies ar operācijas vai rehabilitācijas starpniecību, šādas informācijas atklāšana (iespējams apstiprināta ar Jūsu ārsta vai skolas trenera skaidrojumu) var nebūt nepieciešama. Tomēr, ja Jūs atsakāties informēt par šādu situāciju pēc īpaša pieprasījuma un universitāte, kura jūs izvērtē to vēlāk atklāj, visticamāk Jūs tiksiet izslēgts no kandidātu saraksta, uzskatot, ka ļaunprātīgi slēpāt informāciju.

Ja Jūs pretendējat uz stipendiju NCAA koledžā vai universitātē Jums sākumā būs nepieciešams veikt NCAA Sākotnējās atbilstības pārbaudi (www.ncaaclearinghouse.net tālrunis: 1-319-337-1492), kas ietver neatgriezenisku vienreizēju samaksu 35 dolāru apmērā, akadēmisko dokumentu iesniegšanu (oficiāli apstiprināti atšifrējumi angļu valodā) un SAT vai ACT testu rezultātu iesniegšanu, lai saņemtu apliecinājumu, ka esat akadēmiski piemērots. Šis process nepalīdzēs Jums tikt rekrutētam vai saņemt stipendijas, tomēr tas ir priekšnosacījums, kas jāizpilda visiem studentiem sportistiem, lai varētu pretendēt uz stipendijām NCAA pirmās vai otrās divīzijas sporta programmās. Pretendentiem būtu noderīgi iepazīties ar **NCAA Rokasgrāmatu par sportistu starptautiskajiem akadēmiskās atbilstības standartiem**, kas ir pieejama lejupielādei šīs organizācijas mājas lapā. NCAA pirmās un otrās divīzijas izglītības iestādēs ir augstākie sportistu uzņemšanas standarti. Tie studenti sportisti, kuri netiek atzīti par atbilstošiem pēc NCAA sākotnējās atbilstības pārbaudes var izskatīt iespējas iekļūt trešās divīzijas programmās vai arī tajās izglītības iestādēs, kuras ir ārpus NCAA redzesloka (piemēram, NAIA asociācijas iestādes). Tomēr arī citu asociāciju augstskolās pastāv minimālie uzņemšanas standarti, kas atšķiras atkarībā no iestādes un divīzijas.

Līdzko Jūs būsiat pienācīgi sazinājies ar interesējošo sporta programmu, treneri, kuri ir ieinteresēti par Jums kā potenciālu sportistu sazināsies ar Jums elektroniski vai pa pastu. Iespējams, ka Jums tiks lūgta papildus informācija, aptaujas anketas aizpildīšana vai pieteikuma uzņemšanai attiecīgajā izglītības iestādē iesniegšana (iesniedzot uzņemšanas pieprasījumu parasti nepieciešams veikt nelielu vienreizēju maksājumu aptuveni 20-50 dolāru apmērā).

Atbildi uz trenera vēstuli ir būtiski nosūtīt savlaicīgi, lai saglabātu vietu starp izvēlētajiem pretendentiem. Atbildei ir jābūt gramatiski korektai, pieklājīgi paužot pateicību par izrādīto interesi.

Ir jāizpēta pēc iespējas vairāk iespēju un jānodrošinās, lai Jums būtu viens vai vairāki rezerves varianti ar dažādu izglītības iestāžu piedāvājumiem, gadījumam, ja neizdodas iekļūt sākotnēji izvēlētajā iestādē. Kā jau iepriekš minēts, studenti sportisti, kuriem neizdodas iegūt stipendijas NCAA pirmās vai otrās divīzijas izglītības iestādēs var apsvērt stipendiju iespējas NCAA trešajā divīzijā, kā arī NJCAA vai NAIA asociācijas iestādēs.

Sieviešu sporta veidi (dzimumu vienlīdzība – 9. sadaļa)

9. sadaļa ASV federālajā likumā aizliedz diskrimināciju izglītības iestādēs, pamatojoties uz cilvēka dzimuma. Koledžu un universitāšu sportā šis likums atspoguļojas sabalansētā vīriešu un sieviešu komandu skaitā, kā arī vīriešu un sieviešu sportistiem pieejamo stipendiju skaitā. Likums nosaka, ka tām izglītības iestādēm, kuras atbalsta vīriešu sporta veidus un nodrošina tajos sporta stipendijas, ir jānodrošina atbilstošs skaits ar sporta veidiem un stipendijām arī sievietēm.

Kopš šī likuma ieviešanas 1972. gadā tas ir veicinājis strauju sieviešu sporta veidu attīstību ASV koledžās un universitātēs, vienlaikus arī sniedzot plašākas iespējas sieviešu sportistēm. Daudzās izglītības iestādēs pat tiek atbalstīti vairāk sieviešu sporta veidi nekā vīriešu. Bieži vien šāda situācija radusies Amerikāņu futbola ietekmē, kas ir tikai vīriešu sporta veids, kura ietvaros tiek piedāvāts liels skaits sporta stipendiju daudzu komandu spēlētājiem. Tāpēc, lai uzturētu dzimumu vienlīdzību saskaņā ar likumdošanu, universitātes ar amerikāņu futbola programmām bieži atbalsta sieviešu komandas (katrai no tām piedāvājot arī stipendijas) sporta veidos, kuros vīrieši nestrādā. Piemēram, universitātes var piedāvāt sieviešu maratonu, lakrosu, futbolu, peldēšanu, vieglatlētiķi vai volejbolu (piemēram, sieviešu volejbols tiek piedāvāts lielākajā daļā NCAA asociācijas izglītības iestāžu, kamēr vīriešu volejbols ir salīdzinoši reti sastopams, kā atbalstīts sporta veids), neuzturot vīriešu komandu minētajos sporta veidos. Tādējādi tiek kompensēts liels sporta stipendiju skaits, kas tiek piedāvāts amerikāņu futbola komandas sportistiem.

Pieteikšanās studenta vīzai

Pieteikšanās studenta vīzai, lai mācītos ASV var būt visai sarežģīts process, ko nav iespējams pilnībā aprakstīt šīs rokasgrāmatas ietvaros. Vīzas kārtošanu ir ieteicams uzsākt ļoti savlaicīgi, lai paspētu iesniegt visus nepieciešamos dokumentus, kam bieži seko ilgi gaidīšanas periodi.

Daudzas ASV koledžas un universitātes nodrošina internetā apkopotu informāciju par vīzu saņemšanas procesu ārvalstu studentiem, šeit aplūkojama Brovardas koledžas sagatavotā informācija:

<http://www.broward.edu/international/students/Pages/visainformation.aspx>

Pirmais solis, piesakoties vīzai ir sazināšanās ar ASV vēstniecības Latvijā Konsulāro nodaļu (<http://riga.usembassy.gov/>), lai iepazītos ar aktuālajām prasībām vīzu pieteikumiem un dokumentu iesniegšanas termiņiem. Vispārīga informācija par mācībām ASV un studenta vīzas iegūšanas procesu pieejama arī ASV vēstniecības Latvijā interneta mājas lapā:

<http://riga.usembassy.gov/studying.html>

Papildus literatūra

Krause, Chris. *Athletes Wanted: The Complete Game Plan for Maximizing Athletic Scholarship and Life Potential*. National Collegiate Scouting Association Publishing: Chicago, IL 2009.

National Association of Intercollegiate Athletics - www.naia.org.

National Collegiate Athletic Association - www.ncaa.org.

NCAA Guide for the College-Bound Student Athlete (ritiniet lapu līdz ekrāna apakšai un klikšķiniet uz pogas "download PDF"): <http://ncaapublications.com/p-4236-2012-13-ncaa-guide-for-the-college-bound-student-athlete-sold-as-a-packages-of-25-due-summer-2012.aspx>

NCAA Guide to International Academic Standards for Athletics Eligibility (klikšķiniet pogu "download PDF"): <http://www.ncaapublications.com/p-4290-international-standards-2012-13-guide-to-international-academic-standards-for-athletics-eligibility-updated-july-2012.aspx>

Wheeler, Dion. *A Parent's and Student-Athlete's Guide to Athletic Scholarships: Getting Money Without Being Taken for a Full Ride*. Contemporary Books: Lincolnwood, IL 2000.

Varsity Edge. www.varsityedge.com

Wheeler, Dion. *The Sports Scholarships Insider's Guide: Getting Money for College at Any Division* (Updated 2nd Edition). Sourcebooks: Naperville, IL 2009.

Pateicība

Izsakām visdziļāko pateicību cilvēkiem, kuri dāsni ziedoja savu laiku pārskatot šīs rokasgrāmatas saturu un sniedzot vērtīgus ieteikumus tās uzlabošanai:

Sportisti/Mācībspēki

Roberts Doičmans (*Robert Deutschman*) – Sporta direktors/galvenais beisbola treneris, Brovardas koledža

Džons Džiordano (*John Giordano*) – Sporta koordinators, Brovardas koledža

Suzanna Greiva-Brauna (*Susan Greive-Brown*) – Starptautisko sportistu/studentu akadēmiskā konsultante, Brovardas koledža

Bobs Starkmans (*Bob Starkman*) – galvenais vīriešu basketbola treneris, Brovardas koledža

Katrīna Viljamsa (*Kathryn Williams*) – galvenā sieviešu volejbola trenere, Brovardas koledža

Pašreizējie un bijušie Latvijas sportisti, kuri studējuši ASV koledžās vai universitātēs

Kaspars Brenčāns – basketbols, Findlejas universitāte (*University of Findlay*)

Kristaps Brencāns – basketbols, Svētā Tomasa universitāte (*St. Thomas University*)
Andrejs Dūda – peldēšana, Kenjonas koledža (*Kenyon College*)
Liene Jēkabsone – basketbols, Floridas starptautiskā universitāte (*Florida International University*)
Dagnija Mediņa – volejbols, Ziemeļfloridas universitāte (*University of North Florida*)
Arturs Papāns – basketbols, Brovardas koledža/Hartfordas koledža (*Hartford College*)

Īpaša pateicība Dienvidfloridas Latviešu Biedrībai par laiku, kas veltīts šīs rokasgrāmatas tulkošanai latviešu valodā.

Par konsulu Bariju Movelu

Barijs Movels ir bijis Latvijas goda konsuls Floridā no 2005. gada un kopš iecelšanas šajā amatā viņš ir īstenojis vairākas ar sportu saistītas iniciatīvas, galvenokārt cenšoties nodibināt saikni starp sportu Latvijā un Floridā. Vidusskolā Barijs bija sporta žurnālists savas pilsētas avīzē un pildīja sporta redaktora pienākumus gan savas vidusskolas, gan arī koledžas avīzēs. Studiju laikā viņš bija nepilnas slodzes darbinieks koledžas sporta departamentā un darbojās kā stadiona komentētājs beisbola un basketbola spēlēm. Movels ir aktīvs sporta programmu atbalstītājs vairākās koledžās un universitātēs, kā arī ir Sporta uzraudzības komitejā Brovardas koledžā, kurā viņš strādā no 1996. gada. Arī tagad Barijs ir vairāku ar sportu saistītu organizāciju biedrs un atbalstītājs, starp kurām ir Starptautiskā peldēšanas slavas zāle (www.ishof.org), ASV šaušanas sporta federācija (www.usashooting.org) un ASV Olimpiskā komiteja.